

Rudi
Šeligo

Okus po jodu

Morje se v obilju olivno zelene barve, ki ne nakazuje nobenih globočin pod sabo, narahlo pozibava v kratkih valovih, da je gladina še zmeraj ravna in hkrati tudi scefrana. Enakomerno mlačno in brez sunkov vleče jugo z jugozahoda. Sonce se že povešuje, a je svetloba še zmeraj rumena, in samo v dotiku z robom kakšne reči ali vode vznikna tenka oranžna črta. Tam daleč pod žarečo kroglo na sivini morskih daljav lezejo trije sivi tankerji kot sivi polži.

Spet je tako kot mogoče že nešteto dni tam v morju kakšni dve miljii od obale na svetlo zeleni plitvini podolgovate in elipsaste oblike živo rdeč gliser ali kar majhna jahta *Kristina*. Mrtvo in brez pogonske moči se ziblje in je zasidrana samo na enem koncu, ker hkrati, ko ne pluje nikamor, zlagoma in nenehno spreminja smer, suče se v nekakšni zaprti krožnici kot kakšen cinobrasto rdeč, nabrekel, silen in okoren kazalec. Privzdignjen, zloščen in zelo hidrodinamičen kljun mogoče prej kot v eni morski uri pobere vse smeri od severa čez jug do severa. To je takšna vztrajnost.

Do tega kar nekam nedoločljivega hipa stasit moški v tigrastih kopalkah in v najbolj zagamanih letih, ki se približujejo tridesetim, mirno sedi med požganimi šopi trave in kamni. Obrnjen je na morje, da je vrsta gosposkih in morskih in rdečih počitniških palačic za usločenim in rjavim hrbtom. Kolena so malo skrčena in privzdignjena. Nanje se naslanjajo kitaste lehti, v ostankih trave spodaj pa je kot meč srebrn transistor, ki igra Griegovo skladbico, prirejeno v pesmico s flavto, da se težka melanholija z visokega severa plazi iz razsušene zemlje ven kot kakšna usoda, čeprav je vse to slovenska obala.

Zdaj pa poskoči. Kot da se v njem nekaj zgodi, nekaj ostrega, kar ima na koncu priostreno strelico ali ostre robove kot kakšen gon. Transistor

je s srebrnim glasom flavte čisto na tleh med kamni, fantove noge se poganjajo strmo navzgor, mišice so napete, pleča kar malo usnjena, nabita in široka kot pri plavalcih in prežeče usločena, dlani so uprte v bok, oči tam zgoraj pa po napeti premici zletijo daleč čez gladino na svetlo plitvino, kjer miruje, se ziblje in počasi suče okrog privezne boje rdeča *Kristina*.

Ura je pet, sonce pada, da zdaj naglo steče k ozkemu ribiškemu pomolu, kjer je privezan kratek *maestral* z belim motorčkom, ki visoko zabrni, zareže brazdo, v kamnih in štrcljih trave pa še zmeraj igra srebrni transistor s flavto. Zraven glasbe so ostale tudi črne plavutke.

Gumijasti *maestral* z mogoče premočnim motorjem brni kot komar, nos in cela prednja polovica štrlita nad gladino, samo krma z motorjem in moškimi od transistorja je pogreznjena v brazdo, visoko zgoraj pa se platinasto lesketa nekakšna *karavela*, kot na sinjem nebu kakšnega slovenskega filma.

Vsi trije, čoln, motor in moški, drsijo po premici, ki ima puščico zasajeno v škrlatno rdečilo gliserja na plitvini. Mogoče samo deset metrov pred ciljem kitasta roka, naredko posejana s svetlimi alpskimi dlačicami, zgrabi za črno krmilno ročico, da je stroj na mah obvladan, da brnenje na mah ugasne, da se čoln sesede in pogrezne v vodo, da se potem na mah samo neslišno približuje, da potem s svojim platnenim bokom pristane ob boku cinobraste *Kristine*, da ista kitasta roka, ki ima v pregibu komolca še malo nerazmazane kreme, prime za njen odbojnik in priveznik, da potem z debelo vrvjo čvrsto priveže sebe, čoln in Tomosov bel motor zraven.

— Hej, reče, pogleda čez rob, malo počaka, potem pa potegne s svojega tenkega lesenega dna košaro, prekrito s svileni vijoličasto ruto, da njena gladka bleščava zareže.

Notri potem na beli in spolirani klopici lahkotno sedi, kot da je malo zračna, ali se samo naslanja z desnim bokom ona. Ima velike rjave lase z zamolklo temno rdečo prevleko. Zadaj so speti in potem položeni ali celo vrženi na ono stran čez ramo proti morju kot košat rep. Takoj za uhlji na senčicah, v bogastvu lesketajočih se las, sta pripeta dva okrogla vijoličasta cvetova s polkrožnimi cvetnimi listi in še bolj poudarjata zaokroženo obliko njene lobanje in sta pripeta tako, da človek mogoče mala uhlja sploh ne vidi. Njena lica so mladostno napeta in polna, nosek je na koncu narahlo zaobljen, pod ličnicama sta dve mali jamici zdravja, nad njima pa kroglasti očesci s čokoladno rjavo barvo šarenice in kljub svetlobi z zelo razprtima zenicama. Vejice so goste, in težko rjavo barvo delajo še bolj mehko, da bi pred njo klecnil še tako žilav Nemeč. Rjavo telo spodaj je mesnato in kipi, da kipi včasih tudi pri robovih dvodelnih kopalck, ki so voljne, tanke, mehke, svilene in temno rjave barve, da se prsi že zgodaj začenjajo, se vzpenjajo že tik pod ključnico in jih spodaj še bolj razganja naprej gotovo zelo izbočena grodnica, da se zmeraj bolj napenjajo in so čvrste, da potem polno napolnijo košarici, med katerima je globok presledek, nevarna senca, v kateri se motno lesketajo male kapljice vročine. Popек je neviden, skrit v počezni gubi sedenja, da se potem gladka koža zato še bolj napne čez široko, malo naprej vrženo naročje in stegna. Čeprav tako lebdi

na klopci, kot da ima manjšo gravitacijo, je vseeno mogoče slutiti njene usodne dimenzije, mogoče kar 95 — 62 — 95 ali nekaj takšnega, kot da je s kakšne prve strani ali iz koledarja. Na levem prstancu je droben obroček z dragim kamnom, stopala pa so zataknjena v vijoličasto črne celinske sandale. Mesnate ustnice se držijo v enakomeren in gotovo trajajoč polsmešek. In šele zdaj je mogoče videti, da tudi oči, čeprav so okrogle, niso zelo resne ali pretirano maloumno okrogle. Celo zrkla in nemara tudi steklovina zrenja se napol nasmiha v nekakšno nedoločljivo smer in mogoče brez vsakršnega ugotovljivega povoda v mogoče razpršeno neskončnost, ki nima ne cilja ne konca, na način metastatične vseenosti. Vse, vse in njene zagorele barve ustnic, kopalk, kože in oči, žarijo v popoldansko sonce in mrtvo morje njeno veliko navzočnost. Vseeno pa je malo tudi kot kakšna romantika.

2.

— Hej, spet reče, ko je z eno nogo že v notranjosti, z drugo in zgornjim telesom pa še zmeraj v dnu svojega čolnička, pa potem z rokami prenese čez rob košaro in jo položi k njenim sandalom. Ko potem zdrsi svilena ruta dol, je zgoraj najprej dolga poletna obleka iz mešanice diolena in bombaža z lisastim belim vzorcem na zeleni podlagi. Prime jo v ramenih, da obvisi pred njenim pogledom v celi dolžini, in reče, zdaj takšne nosijo celo na kopališčih, takoj, ko prideš iz vode, jo lahko oblečeš, zračna je in hladna, ker je lahka in valovi, da dela veter, čeprav je dolga. Spodaj je še troje mrežastih hlačk, trije *citro* soki v doypacku, trije različni dezodoranti *etic*, veliko kreme *ambra solare* in mala večerna ali plesna torbica iz črnega žameta z veliko pozlačeno zaponko. Potem se mora vrniti z desno nogo spet v svoj dostavni *maestral*, da dvigne čez rob težko bencinsko ročko, da se celo gliser malo zamaje. — Saj je tako prav, reče in sede na klopco njej nasproti, da so vse te razložene reči vmes na dnu.

Do zdaj jo mogoče niti pogledati ni utegnil. Šele zdaj, ko sedi in mu roke med razširjenimi koleno ne najdejo nobene pravšnje lege in zato tudi ne miru, kar tako in kot da je mimogrede, oplazi s pogledom po njenem polsmehljajočem se obrazu, da potem kot z opečenim vidom še bolj naglo odskoči in oglato in sunkovito seka po praznini, soncu in morju tik ob njenih uhljih in cvetovih, kjer se lesketajo posamezni laski, ki so zunaj celotnega toka frizure. Njen obraz je negibno takšen, kot je bil ob pristanku malega *maestrala* — napol nasmejan, okrogel in zagorel. Še celo desna noga z izbočenim desnim nartom, ki je bila prej pomaknjena naprej proti nasprotni klopki v bližino mehke sence, da so barve sandal razločno vidne, je kljub vsemu ostala pomaknjena tja kot na kakšnem javnem nastopu, ki to zahteva.

Tako sonce bije svojo pošeavno, popoldansko ico, in blagi jugo je veliko premalo, da bi jo občutno redčil. Po vsej širjavi morja ga je le toliko, da se oba čolna enakomerno in brez pljuskov zibljeta na svetlo zeleni plitvini. Še celo glasba iz njenega srebrnega transistorja, ki je popolnoma enak

tistemu, ki je obležal med kamni na obali, nič ne poskakuje, se ne suče in ne žubori, razvlečena godala mezijo ven kot kakšna razplunkana mlaka. Na mehki gladini tam blizu proti jugu se ziblje in počiva galeb. V koritu, kjer sedita, je popolno brezvetrje, od umetne mase ogrodja, reber in platic vidno utripa vročina in po njenem razpaljenem stegnu se sprehaja muha.

— Zdaj bo več dni lepo, ji reče, ne bo nobenih popoldanskih neviht in boš lahko še bolj porjavela. Potem spet gleda svoje roke med kolena in mogoče malo tudi veliko, težko, kovinsko uro s kovinskim rebričastim pasom v zapestju.

Postani in razvlečeni mir visoko na nébesu reže spet nekakšen DC 9.

— Dopoldne sem moral kar tri ure zgubiti. Najprej sem čakal na občini več kot pol ure, da mi je potem pri okencu rekla, da moram najprej imeti overovljeno s sodišča, čeprav so mi prav na sodišču rekli, da naj najprej prinesem z gospodarskega odseka to potrdilo. Ko vsaj ne bi bilo tako vroče, da se kuhaš. In človeški smrad, ko so enkrat na kupu in se gnetejo. Človek bi še piti začel.

Čeprav sedi zelo površno na klopci, in še to samo z malim delom rjave zadnjice, in so njena stegna dovolj razširjena, da je potem spodaj med njimi prostor za srebrn transistor s pokončno anteno, ki gre gor med bedri kot milijonkrat pretanka šiba božja, je vseeno že kar takoj vidno, da to niso stegna tiste vrste, ki puščajo med sabo, ko stojijo ali ko so kako drugače čisto skupaj, vse od kolen pa do ritnic elipsasto podolgovato praznino — kot je to pri mladih gledaliških igralkah —, temveč so polna, se tiščijo, se gnetejo, in če so nogavice, se potem v koraku altovsko in mračno glasijo. In še hujše je vse to, ker je transistor zapustil visoki sever in z veliko ganjenega srca šiba pesem o lastovki.

— Kristina, moram ti nekaj reči . . . in ne bodi huda, reče in privzdigne levo zapestje bolj gor, da mogoče bolj razločno in prepričljivo vidi na uro, ona pa ima visoka stopala še zmeraj zataknjena v celinske sandale in eno izproženo naprej v bližino sence. Tudi je še zmeraj vrisan večumni smehljaj v obraz zrkla, ki pršijo pogled mimo in počez čez zapestje z uro.

3.

— Pojdi, greva plavat, reče. Na, prinesel sem ti nove plavutke, so lažje in bolj mehke, pa še oranžna barva ti je všeč, reče. Skloni se k modri, nizki torbi TWA iz mase in potegne zadrگو. So za številko 38—39, reče, potem pa vprašujoče in prikrito pogleda po njenem životu gor in dol, ki je oblečeno v enodelne tesne kopalke s temno modrimi velikimi rožami na zelenem polju in je vse temačno zasičeno, in lahko vidi, kako so še zelo mokre in da ima na oblih ramenih nekaj debelih kapelj, ki le počasi hlapijo in zapuščajo na bronasti polti bele praške soli. Ves obraz nastavlja soncu, ki je že nizko in je kot ščit, narejen iz pojemajoče žerjavice, in še te žarke mile, ki jih pošilja na škrlatno rdeč gliser, razpršuje katerikrat kar sunkovit veter. Težke vejice so priprte in v polkrožnih črticah, kjer se komajda do-

tikajo s fino kožico, se nabira rosa — mogoče od sonca, mogoče iz kakšne notranjosti. Ko vse to vidi, kako je položena v mir, reče, saj ni treba zdaj, ampak masko vseeno pomeri, da ne bo kaj narobe, in se požene.

Počasi plava v polkrogu okrog njenega gliserja, vse okrog njenega zunanjega motorja. Nad gladino štrli le zelena zračna cev in zatilje z malimi možgani, in mogoče — ko plava tako počasi — tudi misli, kako je velik gliser razmesaril potapljačevo glavo. Ko pa bi moral že zadeti ob svoj *maestral*, je še zmeraj sama voda. Stegne tudi roko ven, kot da ga hoče zgrabiti. Potem sunkovito plane ven, otresa vodo z maske in glave in se zbegano ozira, da ga končno ugleda že kakšnih trideset metrov stran proti obali, kamor se ženejo tudi razvlečeni, nemirni popoldanski valovi, da z vso hlastno brzino, ki jo zmore, zaplava za njim. Z razkrečnimi prsti, kot da gre za zadnje sekunde, popade za vrv vezalko, jo zgrabi z obema rokama in burno izdihava zaskrbljeno bojazen ali mogoče celo prestrašenost, da bi mu tako lahko ušel s tokom. Tudi potem, ko se že oklepa cilindrastega boka, še zmeraj kar drhti. Prsti niso še prav nič umirjeni, ko ga privezuje na *Kristino*.

— Pozabil sem ga privezati, reče in se postrani in kot osramočeno zasmeji. — Sploh nisem vedel, da se je izmaknil. Potem sede na klopco nasproti nji in se naredi zelo sproščen, da se tudi sam z zaprtimi očmi prepusti takšnemu soncu.

Zloščena, bleščeča se ladjica se zlagoma suče okrog svoje sidrne boje in z njo tudi *maestral*, ki je zdaj tesno ob njenem boku na vsakem odseku krožnice kot rešilni čolniček ali balast. Tako se plazijo mehki sredini žarki skozi sivkasti mrč vročine zdaj po ti strani teles, zdaj po oni. Ko sta Kristinin levi bok in levo lice v sencih, je njegova leva stran na soncu. In narobe in spet enako nasprotno. Sedaj v dnu so vse štiri noge premešane, vendar se ne dotikajo, med njimi je veliko praznega zraka, in čeprav gresta njegovim med njenima, so vse štiri v skorajda popolnoma enakomerni razdaljenosti in mogoče sploh ni videti, da sta po dve in dve.

On sklene lehti na prsih, se še bolj zlekne nazaj, čisto zapre oči in mogoče ga podolgovati valovi kar kmalu zazibljejo v malovreden popoldanski spanec.

Zdaj pa je tako, da se nekaj na Kristini in v nji zgane, oživi in premakne, da ni več kot na kakšnem nastopu, ali kot da skoraj neopazno zdrsne čez rob slike na prvi strani. Skozi še ne popolnoma razprtí reži vek najprej zaigrajo oči po široki pahljači možnih smeri. Ustnice so negibne, narahlo staknjene, brez napetosti, kot tudi vse male mišice obraza. Za zmeraj bolj živimi očmi se katerikrat zganejo samo obrvi in črte čela kot kakšna spremljava. Potem široko razprte zenice, čokoladno rjave šarenice blodijo po očesnih duplinah zmeraj bolj hlastno, zdaj sem, zdaj v morje in sonce, zdaj v lastne senčne koticke, zdaj tudi navzgor v nebo, da se zasekajo v vroči mir bele beločnice, v različni moči in ostrini, ko se za zenicami bočijo tudi leče za daljave in bližino, in vsa steklovina spreminja obliko svoje prostornine. Kot da so obrazne mišice, roke, jezik in besede privezane na kakšno čezoceansko sidro in zato puščajo oči same. Kot da se nekaj velikega godi tam notri za njimi v milijardah sivih celic, v

katerih so naložene vse reči, in je vanje vlito, vsajeno in včarano tudi tisto, kar niti ni stvar niti reč. Zdaj pa je mikroskopsko majhen delček vsega v pozno popoldanski uri iz popolnoma neznanih spodbud zaživel in se pognal v zrkla kot šen, da oči zatrpijo in zagorijo v ekstatični slasti muke. Kot da bi bila pevka na brezzvočnem filmu, ki ga črn okvir vodoravno reže od oči navzdol. Ni niti glasu niti odpiranja ustnic in mioelektrike mišic na obrazu, samo oči govorijo tisto, kar je sicer v visoki glasbi in mučnih besedah.

Ko se tako razlega v mrtev čas, pa vendarle tudi traja, se z globokim izdihom, kot da je za to morala izčrpati zadnji atom moči, desnica iztrga iz odrevenelosti in si gre težko na čelo, da otare srage potu. In zdaj je tudi konec temačnega dogajanja v njenih očeh. Iz ozračja, ki jo tesno obdaja, se razpusti nabita elektrika, telo dobi veliko majhnih gibov, obraz se posvetno zapre spet v svoj negibni polsmešek, da ima spet samo ogorela napeta lička, celo s sledovi jamic, in polne ustnice sklenjene v ravno, privzgojeno črto.

V tistem hipu huškne po zraku temna senca, kot da je nekaj izletelo ali kot to dela kakšna perut.

— Kaj je, kaj je! Kaj je bilo? plane pokonci, da so še hip pred tem mlahavi in v spanju zgubljeni udi na mah v visokem tonusu in se zbegano in mogoče kar izgubljeno ozira po obeh čolnih, morju in ozračju. Ker je nemara vse tako kot zmeraj, napetost in velik sum počasi popuščata, da se mišice izravnajo in sesedajo. — Mislil sem ... mislil sem, da se je kaj zgodilo. Ali pa se mi je sanjalo ... Ja, zdaj vem. Mislil sem, da sem že zamudil. Sanjalo se mi je, da sedim v pisarni za svojo mizo. Pred sabo sem imel mapo s skicami, in kakor hitro sem hotel katero bolj podrobno pogledati ali preučiti, že je kdo stopil skozi vrata brez vsakršnega trkanja in mi začel dopovedovati, kako je to nemogoče in čisto narobe. Komaj je šel ven, je že vstopil drugi in tako naprej. Najprej sem mirno dopovedoval, da sem vendar inženir in bom že vedel, kako je treba. Potem sem se zelo razburil, ker ni bilo konca in je vse skupaj bilo videti kot kompot. Vrgel sem stran mapo in začel pregledovati spisek reči, ki jih morava vzeti s sabo. Pomisli — bilo je isto. Tudi zdaj so hodili drug za drugim noter in celo s prstom kazali na posamezne postavke: to ni treba, to je boljše tako. Vsa kri mi je vrela in je ravno prav, da si me zbudila. Globoko zajame sapo in zazeha, vendar že v istem hipu tudi pogleda na svojo mogoče kar 850-gramsko uro.

— Oh, reče čez čas, ko gleda v njena stegna in mogoče zaznava in se čudi, kako so medtem postala nevarno gladka in rjava kot kakšen led. — O, medtem si se obrila. Zmaje z glavo in zacmoka, kot da igra kakšno karanje.

Srebrn transistor ima spodaj v senci gladko nevarnih okroglin novo popevko, ki se poganja navzgor kot kakšna redka roža z vršacev.

Potem vstane, popolnoma stegne noge in strme tetive, da kolen sploh ni nič zunaj, se v pasu skloni, da jo prime za ušesa in povleče njeno glavo celo bolj k sebi, da jo potem poljubi na nos in temno nevidno piko med

očmi, za katero prebiva središče glave. Potem tudi previdno poboža okrogla cvetova za uhlji.

— Jutri, ji reče, ko že prižiga svoj motor.

— Oh, počakaj, pozabil sem, še reče in ji prinese gor še majhno vijoličasto škatlo z umetnimi nohti. — Mogoče jih boš rabila, reče, ko prižiga motor in se celo malo skremži z desnimi usti in nosom, kot da pomežikne.

4.

Danes je vse kraljevsko modrikasto — daljave morja, gostota nasičenega ozračja, tankerji in jahte v daljavi, gosposke vile na obrežju in čudna, kremežljava, nahitro zrasla drevesca ob njih. Morje je mrtvo in kraljevsko modro.

Najbrž je danes pozen. Skoraj priteče po malih vijugastih potkah med nagnetenimi hišami in se takoj napoti k svojemu čolničku. Pogleda tja proti plitvini in se tiho nasmehne, ko jo vidi vso v divjem rdečilu privezano na napeto sidrno vrv in bojo.

Ko je že blizu in nemara hoče motor že ugasniti, se le še bolj privzdigne in potisne glavo naprej. Je zelo zraven, a je ne vidi. Mogoče si misli, da je v nizki, neprostorni kajuti, ki je kvečjemu uporabna za zasilen zaklon pred velikimi valovi in takšnim nalivom. Vseeno motor utihne in potem mrtvo drsi naprej, on pa kar stoji ob krmilu in gleda tja. Ko lahko vidi tudi že malo čez beli rob, lahko opazi njeno polno, prav nič koničasto koleno, čeprav je upognjeno v ostrem kotu, ki se rjavo blešči v beli in sončni notranjosti in sega za spoznanje mogoče malo nad zloščeni rob. Zlagoma in neritmično se nagiba zdaj proti sredini, zdaj spet proti platíci in je kot nekakšno masivno nihalo, čeprav se katerikrat čisto ustavi in je kar tako, vsaj s te razdalje, samo tam skrčeno in ostrokotno, mogoče celo brez drobnih mišičnih drhtljajev, ki potem delajo stegno in koleno živo in žensko. Iz dna, kjer se potem stegno zelo razširi in gotovo zaraste v vroči život z gladkimi mišicami in čisto svojim vlažnim življenjem, prihaja za spoznanje motna in zastrta, v kraljevsko moder sopuh ovita popevka. Vendar ne prikriva vsega. Zdaj ko je že toliko blizu, da mu oči nesejo že čez rob in koleno po upognjeni črti navzdol in je motor že zdavnaj tiho in se mali *maestral skorajda* več ne premika, je prav mogoče, da razloči pod mrenasto in valujočo meglico popevke in zraka rjava mišična pleča, vržena na trebuh. Vendar ne na golo dno. Pod njimi nemara mora biti celo zgneteno telo, ki se potem s kolonom kaže zgoraj ob robu. Tudi ni prav težko videti veliko njenih razkuštranih in mokrih las nad dnu tik pred vratci kajute, in na straneh roke, ki valovijo iz tal gor kot kakšne težke lovke in grabijo nekaj oprijemljivega in drsijo po ledvenih mišicah hlastno in nepomirljivo gor in dol, kot da kljub vsemu ne najdejo nič oprijemljivega, da še zmeraj lepljivo in lačno grabijo, kot da je vse to samo prazen zrak ali takšna mrenasta glasba iz srebrnega transistorja, ki je roke nikoli ne oprimejo in uklenejo —, da se zdaj in končno in mogoče veliko prepozno sunkovito sesede nazaj dol k motorju

in krmilni ročici, da z jekleno in mogoče osupnjeno močjo silovito potegne potezno žico zaganjača, da motor sploh nič ne zakašlja, ampak vžge na mah kot strela z jasnega, da mora desnica, ki je ena sama mreža razpenjenih ven in odpadle krvi, že v istem hipu suniti ročico čisto čez levi rob, da mali čolniček poskoči in kar švistne v ostrem loku mimo rdeče *Kristine* in se mrtvo morje zapeni. V naslednji sekundi ima notri že vso ali pa mogoče še celo večjo brzino, ki jo sploh zmore, da se neverjetno naglo oddaljuje proč, proč od kraljevsko modre plitvine z divje rdečim gliserjem, ki se vztrajno vrti po krožnici s središčem v beli boji. Ko je že daleč proč in je samo še kot nepomembna pika v modrikasti sončni bleščavi, motor odsekano zahrešči in utihne. Roka hlastno izpusti ročico, in še komaj utegne zgrabiti podvodno masko, ko telo z vsemi udi in mogoče kar prebodenimi zrkli, že leti v morje.

Najprej plava tik ob čolnu, da ga z levim očesom vseskozi tudi vidi ali vsaj zaznava po poševni senci, kot da si oddihava ali nabira moči. Šele čez čas se odločno požene proč proti rtu, plava vijugasto ali cikcakasto, kot to delajo razne živali, ki se umikajo pred zasledovalci. Pod sabo lahko gléda vso povečano morsko pokrajino in lebdi nad njo kot kakšen okoren letelci miocenski kuščar . . .

. . . med podolžnimi kladami skal, ki so kot bloki s poševnimi kanali, ki se spuščajo v globine. Podvodno rastlinje na dnu, trave in alge, se težko zibljejo v toku enakomernih podvodnih valov. Med njimi se z negotovostjo, z umazano zeleno in varno barvo po hrbtu plazijo vrane ali volkovi. S svojimi debelimi in dolgimi glavami, ki rastejo do polovice trebuha, lagodno plujejo v sence skal, kanalov in rastlinja. Včasih zadostuje že samo tesna bližina kakšne gmote, ki niti ni previs niti streha, pa že obmirujejo popolnoma negibni, kot da bi bili v varnem zaklonsišču, v luknji ali pod skalo. Če pa je sama morska trava in ravno dno, se počasi zgubijo v nji, da jih niti ena sama bilka, ki bi imela drugačno valovanje kot morje in druge, ne izda. Nad topimi gmotami vranjih glav so veliko urnejši elipsasti in ploščati šparsi in fratri, ki se jim tudi v razplunkani in motni vodi bleščijo boki kot ščiti kakšnih vojakcev, in imajo pred hrbtno plavutjo, pred škrigami in pred repom ali samo pred njim temen obroček. S sunkovitimi zamahi celega gibkega telesca bežijo pred okorno senco nad sabo. Ne potuhnejo se v nobeni luknji, samo katerikrat, ko je nemara varnostna razdalja od sence zgoraj dovolj velika, z gobčkom in od blizu naglo pogledajo vanjo — mogoče, če je kaj, mogoče, kaj ta luknja sploh je. In že plavajo naprej, ali v krogu ali v poševno smer sunkovito, kot to delajo vrabci v zraku, enakokraki, temni in enako obarvani repek kot obroček spredaj pa valovi ali celo trepeta kot kakšno rjavo kovinsko pero.

Iz peščenege dna štrli ven leščur s samo priprtim oklepom. Okrog njega kot v kakšni neodoljivi radovednosti krožita dve črni lastovki z globoko prstriženim repom z neenakima krakoma.

Zelenkasta, prav nič kalna voda ima različne toplotne plasti, in prav nič ni mogoče reči kar tako preprosto, da je zgoraj topla, globlje pa da se začnejo hladnejši tokovi. Prav tako si ni mogoče predstavljati, da je vsa

pokrajina, ki jo lahko zaznava pod sabo, po nekem redu razdeljena na pasove, recimo vse od ogromnih globokih skal in težkega, že kar temno modrega rastlinstva, do tenkega peska na obali. Nič. Na nasprotnem koncu, ko se že približuje obali, je kar presenetljivo naenkrat široka kamnita ploščad, porasla z rjavimi algami in mogoče takšnimi lišaji in takšno drobno hrano za majhne ribe. Skoraj popolnoma ravna se preveša proti obali, čeprav se celo dno proti nji dviguje, kot je to v našem morju zmeraj. Ko se tako spušča in visi v smeri obale, je na koncu črn in najbrž nenavadno globok koridor, za njim pa se ostro in navpično dviguje velika skala, porasla z malimi škrlatno rdečimi vetrnicami. In tam, tik pred njo, na robu mračno temne globine morskega hodnika, se v lesketajoči in vroči bleščavi poznega sonca pase jata velikih salp. Z gobčki so nagnjene navzdol, repki izpostavljeno štrlijo gor, da rumene ali celo živo oranžne vzdolžne črte, ki so v enakomernih razdaljah zarisane po telesu, poševno švigajo ven proti obali. Potem žarki sonca, ki se odbijajo od cinobrastega rdečila vetrnic in od mehke rjave površine ploščadi, pošiljajo nanje tudi te barve. Posebno rdeče, posebno divje rdeče. Vendar salp nemara niti videti prav ne more, ko že plašno, pa vseeno lahkotno, v ozkem, razpotegnjem redu zbežijo proti globinam. Te salpe, najbolj negotove in plašne ribe naše obale!

Požene se proti morju za njimi, vendar lahko samo še sluti njihove nemirne sence. Zato pa prečno presekaajo njegovo novo smer tri srebrno bele puščice tik pod gladino. To so podolgovati, zaobljeni, pa vendarle vitki cipli. Kot kakšni izstrelki iz hladnega jeklenega orožja, kot bridke srebrne sabljice. Vzniknejo iz teme oddaljenosti in švistnejo v drugo temo. To so samčki, ki imajo zmeraj veliko brzino in bolj podolgovato telo in so iz družine skakalcev.

Na peščenem, svetlo sivem dnu med redkimi šopi trave ugleda nekaj velikega, skoraj okroglega, rumenkasto rjavega in negibnega, kar kljub vsemu že spočetka ne more biti skala ali kakšna reč. Ko ga presune prava zaznava tega, kar vidi, že v isti sekundi plane z glavo nad vodo, da razburjeno prhne vodo iz zelene zračne cevke, zajame sapo in že med zajemom, kot da bi kakšen človek sploh mogel slišati, hlastno vzklikne, želva. Takoj, da še to kratko besedo že požira voda, se spet potopi in oglato, hlastno in mogoče brez vsakršnega vedenja, kaj bi zdaj, krili z rokami in nogami nad njo. Kot da je ta stara, težka žival nekaj, kar mu ne sme uiti, kar mora nekako imeti, kar je nenavadno dragoceno, in je zdaj to takšna priložnost, pa hkrati še niti pomisliti ni utegnil, ali bi jo res rad imel, in kako in kaj in za kaj mu bo potem. Kot da je mogoče v hipu, ko je zagledal to redko videno velikanko, stekel po žilah zastrupljeni, sprevrženi, maligni izrastek gona po ohranitvi, ki je hlastni nagon požrešnosti. Ali pa je kaj več. Ali pa je nekaj povsem drugega. Ali pa je samo nekakšen beg.

Mogoče želva vse to mlatenje nad sabo vidi, mogoče se je tako ali tako že odpravljala. Zlagoma, prav nič spešno, kot kakšna skala trdno, želva s svojimi vesli, ki so kot ogromne oskubljene peroti kakšne pošastne mezozojske živali, zavesla po dnu v morje. Plava nad njo, steguje roke dol in ni videti, kaj hoče z njimi. Enkrat se potopi bliže k nji, kot da jo hoče

prijeti. Vendar želva plava tako kot prej. Nič hitreje, nič sunkoviteje in v isti ravni črti, ki vodi v morske globine. Mogoče ga prav ta mirnost zmede, da se dvigne na površje. Obstane na mestu in samo gleda navzdol. V tem trenutku se zdi, da se tudi želva ustavi in da so njene veslaste okončine samo razširjene vstran in nič ne veslajo. Potem pa se hitreje kot prej zgane in dno se strmo spusti v globino, on pa se oprime cilindričnega boka svojega *maestrala* in naglo diha, in mogoče zdaj misli, kako bi jo lahko prijel za ovratnik oklepa, ali bi lahko s svojim kljunastim gobcem usekala nazaj po roki, in če ne bi, kaj bi potem, ali bi jo lahko kam usmeril in to. Z vsemi rokami visi na oblem boku, *mares* maska je visoko na čelu in v lasišču. Z nje in po obrazu teče slana voda, sivkasto modre oči so medle in razplunkane kot voda, hrupno diha, in ko se ozre tja proti plitvini, kjer se še zmeraj pozibava njeno divje rdečilo, mogoče tudi pomisli, kaj bi bilo, če bi jo usmeril tja in bi ji jo pripeljal.

Čez čas si z desnico otare čelo in oči, kot da je za njim takšna povodenj potu in naporov. Potem se zlekne na hrbet in plava mrtvaka, kot da počiva.

5.

Danes je vse bolj zgodaj. Nekakšno hitro in nervozno kosilo ob enajstih, drobni nakupi že prej, in nakup darilca, ki je drobno in svetlo, a lahko presenetli, takoj po kosilu.

In res, zelo kmalu utegne opaziti tam v sivkasti in svilnati oddaljenosti vidu znano silhueto, ki se zlagoma približuje podolgovati plitvini ali pa je celo že tam in se že komaj opazno suče okrog sidrne boje, da že odvezuje belo vrv iz obroča, ki drži mali *maestral* tesno ob valobranu, da ga ne bi kakšni valovi, plima ali oseka, butnili v kakšen oster rob in poškodovali. Potegne dvakrat, trikrat za potezno žico in se motor niti ne oglasi. Sname ohišje motorja, nekaj pihne tja proti zaganjaču, potem pa spet poskusi. Nič. Iz takšne škatle na lesenem dnu potegne ključ in odvije svečko. Zdaj piha vanjo, in ko se mogoče zaskrbljeno ozira proti morju, piha zmeraj bolj hitro in sunkovito. Potem spet ni nič. Po čelu se nabirajo potne srage. magnet zgrabi, saj mu žico skoraj izpuli nazaj, vendar ne da glasu od sebe. Potem pomika malo ročico, ki je za bencin in zrak, gor in dol, da enkrat zrak popolnoma zapre, drugič bencin. Najbrž že skoraj obupava, ker se sesede na klopco, z dlanjo si zasenči mokro čelo in ves na trnih gleda tja čez. Čez čas spet pritrđi ohišje in mogoče samo kot mimogrede potegne za žico — pa motor že zabrni.

Ko se končno vendarle približuje, lahko že zgodaj opazi, da je vse to nekaj čudnega. Morje je več kot mrtvo, ne zgane se nobena sapa, ni nobenih valov, voda se blešči v žarkem soncu kot težka oljnata tekočina, obala zadaj s krmežljivimi drevesci in živopisnimi vilami utripa v tišini brezvetrja, vsa ta morska narava samo nevarno in gluho miruje, kot da se siti s težko elektriko. To je bonaca. Plitvina pa je vsa zastrta z mrenasto sivkasto zaveso ali meglico, ki visi navpično z nébesa dol in je skozno viden

samo nejasen obris velikega gliserja. Povsod drugod pa nič. In je res čudno. Kamorkoli zanese oko, povsod je jasno. Niti meglic niti cirusa niti kakšnega kopastega oblaka tam zgoraj, kaj šele, da bi bilo mogoče vsaj kje na obzorju ujeti kakšen plastasti oblak ali celo črn deževni oblak, ki potem usuje dež, ko je takšna elektrika. In je res čudno, tako da se mogoče z vznemirjenostjo približuje polkrožni zavesi sredi modrine in luskaste bleščave sonca.

Kmalu — pa vendarle še ni prodril skoznjo — mu je dano videti, kako sedi na klopci. Kolena ima prekrižana, na gornje nevarno gladko stegno se upira koničast komolec desne roke, da grejo prsti potem navpično, vitko in z utripajočo občutljivostjo navzgor in se samo dotikajo brade in ne podpirajo okroglega, polnasmeganega obraza. Levica je z usločeno dlanjo v zatilju, da teče lakt skoraj vodoravno proč in da poganja desno ramo in desne prsi bolj izpostavljeno naprej. Danes je bolj rjava. Ima bolj bronasto zamolklo barvo, ki jo dajejo najboljše kreme. Veke so srebrno vijoličasto obarvane, sredi čela nad obrvmi ima temno piko kot kakšna orientalka. Skozi mali mesnati ustnici vodoravno teče stebelce marjetice, da sta samo priprti, da so vidni mokri zobki, da se cvet nad desno ramo narahlo pobeša navzdol in da oči sploh niso tako okrogle — še celo podolgovate se zdijo, ko pošiljajo ven ta senčni, mračno čutni, sladostrastni vid. Telo je poudarjeno z majhnimi dvodelnimi in popolnoma belimi kopalkami. Hlačke so tako ali tako čisto zgnetene med prekrižana stegna, nedrček pa je potegnen visoko gor, da jih ima tesno in jedro v košaricah. Nasproti nji, na nasprotni klopci pa sedi ali čepi moški. Lahko razloči samo hrbet, črne lase in roke, ki so urne. Obraza ne more videti, ker je skrit za fotoapararat ali kamero, ki snema in snema.

Ko se mu pogled zamaje ali pa ga strese motor po širini, lahko opazi tri čolne v neenakih razdaljah, ki mirujejo, vendar nobeden ni oddaljen več kot petdeset metrov od njenega gliserja. V krmi vsakega stoji po en moški. Nagljen je napeto naprej, nogo ima na krmilu, oči pa nemara nepremično zabodene tja v cinobrasto rdečilo. V ravni in oljnati gladini je videti njihov odsev, kot da so ribiči s harpuno v kakšnih južnoameriških rekah. Razpo-rejeni so v trikotniku okrog *Kristine* in na robu zaves, za katero more zdaj ugotoviti, da sploh ni polkrožna, ampak teče krog in krog in je sklenjena v širok in visok cilindar... da je potem noter položen še večji mir in se sploh nobena sapica ne zgane in ni nobenega, niti najmanjšega vala, in bi bil vsak glas ali šum notri za zaveso strašno in naelektreno pričujoč, če bi vzniknil iz katerega koli vira, in niti glasno ne bi bilo treba reči, že samo šepet bi se razlegal kot ogromni vik elektrofonov in potem razširjal takšno jeko v morsko ravan in na obrežje kot kakšen orkan, da bi...

Potem se Kristina splazi v nizko kajuto, kot da se gre preobleč ali kaj, saj je moški s kamero še zmeraj na klopci in drži aparat pred sabo v pripravljenosti. Vrne se zelo hitro, in še preden se prav zravnja, je že vidno, je že jasno, da je bilo to preoblačenje sestavljeno samo iz tega, da si je snela nedrček in da zdaj ne popolnoma bele, pa vendar svetlejšje grudi,

kot je sama, zakipijo v nasprotni leče. Samo še glavo nagne malo bolj vnic in vstran, pa že — ali na namig tega, ki je pri nji, ali čisto svojevoljno — zabrni motor v najbližjem čolnu, ki se prične približevati. Moški z velikimi naočniki v njem je nagnjen naprej, z obema rokama se opira na rob čolna, da mu vamp visi skoraj v morje, in čez zapestja teče nekakšno jermenje, ki je lahko od kamer in podobnih aparatov. Druga dva se samo za spoznanje primakneta bliže.

Tisti v gliserju pritiska na sprožilo, Kristina pa si razpusti rjave in temno rdeče lase, da se ji valovito in narahlo spuščajo po svetlih prsih navzdol. Levo pest položi v bok in v prsni koš zajame še več sape. Prav zdaj, ko se zdi, da je to najbolj pravišnja stoja in drža — saj je ta, ki upravlja aparate, še bolj hlasten — prileti od nekje velika črna muha in sede v smeraj vlažni, hladni presledek, da nepotrpežljivo odmakne aparat, sunkovito korakne naprej in ji pihne v najbolj koristna plodova, kar jih sploh lahko ima, da se še celo signalna zastavica tam na kljunu v tem neznanško mrtvem, lepljivem in ubijalskem brezvetrju zgane.

Tako — mogoče začuden, mogoče ves oblit z godljo osupnjenosti in sragami lepljivega ozračja — v velikem loku obrne svoj maestral nazaj k priveznemu pomolu in niti z masko ne skoči v vodo niti se ne uleže vanjo, da bi plaval vsaj mrtvaka in počival.

6.

Nedelja popoldne. Ni nobene sivkaste zavese, nobenih mrenastih oblakov. Ni prevročje. Ura bije pet. Kopalcev skoraj ni. Piha jugo, ki se katerikrat celo dvigne v visok veter. Cinobrasto rdeči gliser bolj hitro kroži okrog svoje boje in se bolj ziblje kot druge dni.

Ko je zraven, se sunkovito nagne naprej in zgrabi štrleč odbojnik na njeni ladjici. Mali napihnjeni *maestral* butne v plastični trup, da zadoni. Udari. Na sebi ima samo črne kopalke, ustnice so krčevito stisnjene in mogoče celo malo cianotične. Obrazne mišice so trdo napete, da kocine kljub nedelji še bolj štrlijo. Z levo nogo se požene gor, da se oba čolna zelo zazibljeta. Z odrezavo kretnjo desnice sune nazaj dol v svoje dno, da potegne gor še usnjen tok skoraj trikotne oblike. Glasno stopi z obema nogama med beli klopci. Jugo vleče. Nekajkrat se sunkovito ozre proti obali, da obračalka glave izstopi kot snop in da utripalka zraven na vratu zelo bije. S pregibom komolca požene mokre lase nazaj gor. Potem trdo sede na svojo klopco in reče, govori, če imaš kaj.

Naslonjena je ali pa celo sedi na belem robu, na platici. Spodaj ima kratko, tesno krilce iz temno zelenega frotirja z razporki na nabithih stegnih. Zgoraj ima tenko, modro belo karirasto srajčko ali bluzo, ki sega komaj do popka, in je zapeta samo s spodnjim gumbom, da se razkrivata ven iz sence dojki in se polno svetlikata. Desna, ki je bolj razkrita, manj v senci, bolj v plahutanju vetra, se zdi za spoznanje večja, rjavo rožnati sesek je razpet kot cvet na senčnici za ušesom. Obe pa — čeprav je vse njeno

telo, ki jo nosi, pri miru — katerikrat zadrhtita ali pa se kako drugače samovoljno zganeta kot po dražljaju vetra, ki mu je dano ven in ven uhajati noter, ali po kakšnem drugem električnem dražilu. Okrogla lica imajo jamice zdravja in komaj prikritega nasmeška.

Reče, povej, če imaš kaj. Okrogla zrkla se pridružujejo senčnim jamicam na licih in rjava barva šarenic dinarske rase že med potjo mehča glasenje njegovih besed. Mogoče, ker ni nobenega odgovora, mogoče zaradi čudne nasmešene svetlobe, ki jo pošilja ven njen vid, počasi le prične pobirati, dvigovati svoj pogled iz dna ladjice po njenih celinskih sandalih, po golenih, pa potem kar zdrsne po gladkih bedrih v vmesno senco. Ena noga je skoraj popolnoma zravnana in bronasto napeta, druga pa, ki se naslanja z nartom ob klopco, je mačje leno upognjena, da med krilcem in njima raste trikotna senca, ki se proti kolenom izgublja.

Kristina, reče in glas ni več oster in trd, celo malo krhkosti je v njem, ko položi dlan v senco, da se njena mesnata spodnja ustnica še malo bolj pomakne v jamice, da ima zdravo, mokro slino v koticah, in levo oko postane nekam temačno pozorno in ne nosi ven več okroglega smehljaja, kot da je to v nji ono drugo. Povej, reče, samo če te ni . . . in vstane, kot da hoče naprej povedati . . . Njene jamice v licih se čisto potopijo v sence hudičkov, da vzame svojo desnico z belega robu, na katerega se naslanja zadnjica, gre počasi in drstljivo z njo malo gor do roba njegovih kopalk in potem počasi in navidez okorno in težko noter za rob, da hkrati s temačnim plesom zapestja in lehti potegne elastični rob bolj dol, da se potem znajde njena pest z mošnjo spet zunaj in blizu, da gre njegova drhtljiva, kot že iz kakšnega manjšega kolapsa vzeta levica na njeno levo dojko in se gnete vanjo, spodaj pa se njena pest zmeraj bolj oklepa korena in ga počasi in mogoče nerodno in neznalsko vleče k sebi, k svoji vlagi in strahotni senci, da mogoče še nekaj zajeclja, da potem to topo reč in stvar pripelje lenobno čisto do sence z vhodnimi malimi dlačicami, v popolnoma stisnjen mali trikotnik, da se celo sam prestopi bolj naprej, topo in negotovo tišči naprej, in ona razklene prste desnice, da ga kar tam pusti, ko ga prinese k sebi, in si položi zdaj sproščeno desnico tja zad na rob, kamor je pustila pritisnjeno vso zadnjico in boke in jih že od prej podpira lastna levica, in se široka medenica zdaj pomakne bolj naprej v sprejem, da gre zgornje telo z lasmi bolj nazaj, celo čez rob nad vodo, in položi tudi drugo nogo dol, da skozi razpete in mokre koticke ust potegne malo tenke sape k sebi, da se zasliši slina, in ji niti ni treba ali ni časa stegen razpreti, ko je vroče in težko že med nabitima stegnoma v vroči senci, in si mogoče jemlje samo to kipečo tesnobo stegen in se vtiska samo v to posvetno, vsakdanje meso in mogoče samo do mokrega vhoda, in niti ni tako daleč da bi jo, da ni treba niti njej kakšnih gibov, da bi prišel noter, in ne more biti kot rdeči oven ali zmaj, da bi kaj zmagal, in je njena izpostavitve na robu prepozna in kar odveč, ko razpira usta in lovi zgoraj kakšen vrat in uho, da se po stegnih vroče izlije ven, kot medritev, da v hipu zadiši po jabolkah, mandeljnih, marelicah in drugih plodovih, da se strese, in se njeno levo oko zasučje k rami, kamor se sklanja njegov obraz, in se zdi v

prvem hipu, kot da sprašuje, kot da ne ve, vendar že v naslednjem postane to levo enako desnemu očesu, ki dobro ve, in se bolj zravnna, da ji pleča in lasje ne padajo več v morje, ko to ni treba, ga objame okrog vratu in popotreplja po lopaticah, ko se potem počasi sesede dol k njenim nogam.

Pozneje sedita. Kristina je na klopici, on na robu z njo, da se lahko s hrbtom nanj naslanja. Z roko je oprt na platíco zraven nje, da lahko katerikrat gleda po njenem obrazu navzdol. Sonce postaja oranžno in nizko, veter ugaša. Reče ji kot v nekakšni zadovoljni zadregi, da je ves narobe, če ni ob nji. Zgubljen sem, v sencah mi utripa, sam sem, tudi če se hočem zamotiti s kakšnim opravilom. Transistor, ki je srebrn in ob njenih sandalih na tleh, odigrava *nedeljsko popoldne*.

Ko tako sedita, gliser kroži po svoji krožnici in z njim vred njegov dostavni *maestral*. Tako se selijo tudi senčne lise po njunih telesih in še bolj rumeno sonce osvetljuje njuna obraza tudi od spodaj, saj prihaja tudi po široki vodni brazdi. Kristina se vodoravno smehlja in nastavlja obraz, ki skorajda ne trene. Čokoladno rjave in okrogle oči se bleščijo kot kakšne vložene kroglice in ima bluzo zapeto skoraj do vratu, da je urejena kot v kakšnem koledarju in se razliva po ravani sama izravnano.

Na nasprotnem odseku krožnice ji reče, zdaj imam spisek reči, ki jih morava vzeti sabo, bolj izpopolnjen, reče in se namuzne.

Ko sta zasukana na zahod in prihaja sonce sem samo še po vodi in pošilja njena steklovina ven čisto prozorno in glicerinsko svetlobo. Ali ti veš, kako se reče pohorski marmor, ji reče, ko gleda po njenem obrazu navzdol in ima v levici pisalo.

Zdaj je levo lice, lev uhelj, leva roža za njim v poslednjih ostankih sonca. Vsa njena drža, miren smehljajoč se obraz in telo, ki jo nosi, so kot tiha avgustovska pokrajina. Gleda slej ko prej vodoravno predse, z globoko vtisnjenim brezgrajnim smehljajem v ustih, kot da je tam kakšno skrito oko, ki jo mora videti takšno. Transistor pod nogami tako igra, da bo kmalu oddaja v *nedeljo zvečer*. Pozabil sem, reče ali hočeš *gitanes*?

Meditacije

TRETJA MEDITACIJA

Padala nebeška mana Izraelcam je v pušavi; zginila je, ak pobrana ni bila ob uri pravi.

Prešeren

Janko
Kos

To poletje sem s starimi spomini hodil po poti čez otok in k morju na južno stran. Pot se vije med kamnitimi ogradami, zelenje za njimi spremlja popotnika s sencami, zrak utripa od šuma škržatov. Počasi se ograde znižajo in razmaknejo, steza se spusti navzdol, zalije jo poletna vročina. Tedaj se pot naenkrat obrne k morju, svet se odpre od vrha do tal, sredi sveta zasije razgled — že je tu mali zaliv s starim pomolom, spet je tu borov gozdič, ki